

Farmann – Business Magazine

Norwegian Business Magazine

Nasjonalmuseet: Debatten som ble borte

By Farmann | Published: 9 December, 2008

I en artikkel i Aftenposten 4. ds. med overskrift ”Hva skal vi med Nasjonalmuseet?” tok sivilarkitekt MNAL Fredrik A.S. Torp – høyst betimelig – opp en rekke spørsmål som berører selve eksistensberettigelsen av denne museumskonstruksjonen. Artikkelen var plassert på ”DEBATT”-siden, hvilket kunne gi inntrykk av at dette var et tema som avisen mener burde gjøres gjenstand for offentlig debatt – og fortrinnsvis i avisens egne spalter. Men i så måte har Aftenposten øyensynlig raskt kommet på andre tanker, for noe mer har avisen siden ikke latt trykke om den saken. Fortellingen om det såkalte ”Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design” har hittil vært en langtrukken skandaleføljetong. Ikke ulik TV-serien Hotel Cæsar, minus det denne måtte ha av underholdningsverdi. Pressens kulturmedarbeidere har i årevis – pliktskyldigst, og uten entusiasme – forsøkt å holde oss oppdatert om prosjektets premisser, fremdrift og fallgruber, kan hende ispedd litt krydder i form av personkonflikter og –problemer.

Det har også vært fortellingen om en prosess som har fått lov til å surre og gå, tilsynelatende drevet frem av en obskur egendynamikk. Et tilløp til prinsipiell debatt fant riktignok sted vinteren og våren 2005, da enkelte advarende røster (hvorav spesielt må nevnes tidligere kulturminister Lars Roar Langslet og Nasjonalgalleriets fhv. direktør Knut Berg) tok til orde for å skrinlegge hele prosjektet. I den grad det senere har vært noen offentlig debatt omkring Nasjonalmuseet, har den imidlertid stort sett dreiet seg om lokaliseringsspørsmål (for eller mot utbygging av Tullinløkka) samt den styringsstil eller de disposisjoner som de sentrale aktører (styreformann Christian Bjelland og direktørene Sune Nordgren og Allis Helleland) har utvist. I skrivende stund er et nytt styre kommet på plass. Ny direktør antas å bli ansatt innen et halvt år eller så. Det rapporteres at kulturminister Giske er kommet på banen, og at det arbeides med å få på plass en ny styringsstruktur til erstatning for eller modifisering av den hittidige stiftelsesform. Men dette vil knapt nok være en skinnløsning.

Det virkelige problemet – som mange etter hvert er pinlig klar over – er at

konstruksjonen Nasjonalmuseet aldri skulle ha eksistert. Helt fra stiftelsen for vel fem år siden har dette fusjonsmonsteret vært et farsemessig skuespill med potensiale for en tragisk utgang. Et prosjekt som ikke har hatt noe annet kjent formål enn å rasere eksisterende livskraftige og tradisjonsrike kulturinstitusjoner, samt å tilfredsstillte kultokratiets forfengeligheit.

”Ikke noe annet kjent formål”? Vel, hittil – for oss almuespersoner – øyensynlig ikke. For de innvidde blant oss – de med inntak inn i kulturpolitikkenes esoteriske irrgangsunivers – har formålet visstnok hele tiden vært krystallklart: Noe så enkelt, opplagt og trivielt som kulturdepartementets ønske om å ha ”færre aktører å forholde seg til” i sin maktutøvelse. Et banalt og (med etterpåkløkskapens innsikt) forutsigbart utslag av våre øvrigheters bekvemmelighetshensyn i kombinasjon med den maktbrynde som uvegerlig følger med tilværelsen på samfunnets kommandohøyder. Og i kulturpolitikken som i andre virksomheter som innebærer klientifisering av mottagerne av statlige oveføringer, gjelder det gamle ordtaket om at ”He who pays the piper, calls the tune”.

En del av prosjektets traurige historie ble avdekket i en statusrapport i med tittel ”På vei ut” i Morgenbladet 15. august i år, hvor Nasjonalmuseet ble omtalt som ”Norsk kulturlivs mest hybriske prosjekt”. Aftenpostens kulturmedarbeider Lotte Sandberg har gravd enda dypere i materien: I hennes nylig utkomne bok Alle snakker om museet får vi – over 150 sider, mer enn 300 fotnoter og en tidsperiode på nesten ti år – presentert selve langversjonen av det som mediene gjerne har kalt ”bråket ved Nasjonalmuseet”, men som nå stadig oftere omtales som ”historien om en fiasko”. Et fortjenstfullt stykke arbeid, som setter dagens situasjon i et perspektiv som burde mane ikke bare til ettertanke, men også til debatt – og handling.

Sivilarkitekt MNAL Fredrik A.S. Torp – og almenheten forøvrig – fortjener svar på de spørsmål som han stiller i sin artikkel, og som forhåpentligvis kan bidra til å få igang en seriøs debatt om det som bør være sakens prinsipielle anliggende: Hva skal vi egentlig med Nasjonalmuseet? Men debatt er ikke lenger tilstrekkelig. Her behøves snarlig og radikal evaluering, etterfulgt av resolutt handling.

Torps spørsmål er rettet til Nasjonalmuseets styre. Kan hende burde rette adressat heller være de ansvarlige politiske myndigheter? For å anvende den spørrende retorikk: Er det ikke nå på tide at noen (les: kulturministeren) tar affære, skjærer igjennom og sier at nok er nok? Eller har man fullstendig glemt Fjellvettregel nr.8, som sier ”Vend i tide – det er ingen skam å snu”?

Hele prosjektet har vært et gedigent feilgrep, og bør nå gravlegges. Så kan man samtidig – som en ekstra bonus – droppe de ulykksalige planene om å fylle opp Vestbanetomta med unyttig bygningsmasse.

Av: Odd Gunnar Skagestad, Oslo, Desember 2008